

108068

PROFESSOR ANDENÆS OG "OPPGJØRET".

Av Trygve Engen

FORUTSETNINGER.

Når en setter seg til å lese professor Andenæs's bok "Det vanskelige oppgjøret", så kunne en ha god grunn til å vente seg en objektiv bedømmelse av det som skjedde for 30 - 40 år siden. I så fall vil en bli skuffet. Men dersom en bedømmer boken som det den er, nemlig *et partsinnlegg*, så må en medgi at professoren her har levert et blendende godt utformet forsvarsskrift - for en mildest talt - tvilsom sak. Indirekte synes han også å innrømme dette når han allerede i forordet skriver:

S. 7:

"Jeg har forsøkt å tilfredsstille rimelige krav til objektivitet, men har funnet det riktig å gjøre klart at det ikke er en utenforstående iakttager som i opphøyet nøytralitet legger fortidens begivenheter under lupen. I adskillig utstrekning har jeg derfor gjort rede for standpunkter jeg selv tok under oppgjøret. Jeg hører til den generasjon som okkupasjonstid og frigjøring har satt et uutslettelig inntrykk på. Jeg var følelsesmessig dypt engasjert i det skjebnedrama som etter frigjøringen utspilte seg i våre rettssaler."

Etter dette skulle en vel ha lov å gå ut fra at professoren også er villig til å innrømme den annen part, de anklagede og deres pårørende, en viss rett til å være "følelsesmessig dypt engasjert" i skjebnedramaet. Det er nemlig umulig å unngå å bli det.

Om grunnlaget for oppgjøret skriver Andenæs s. 95:
"Troskapsplikten overfor landets lovlige myndigheter består til tross for okkupasjonen. Okkupasjonsmakten har ikke noe krav på at borgerne straffritt skal kunne begå forræderi".

Denne tanken om troskapsplikt utdyper han nærmere på s. 266:

"Straffen overfor de politisk motiverte lovovertrедere skal understreke kravet om nasjonal solidaritet, eller kanskje mer konsist uttrykt, lojalitet overfor styremåktene, slik at en ikke i en ny og liknende situasjon en gang i fremtiden opplever at enkeltpersoner eller hele politiske grupper stiller seg til disposisjon for fienden. Det er den virkning av straffen som i juridisk teori gjerne omtales som almenprevensjon eller generalprevensjon".

Deretter siterer han dommer Fougner i Høyesterettsdommen over Quisling: